

Zpráva o situaci romské menšiny v kraji za rok 2010

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SITUACI ROMSKÉ MENŠINY V KRAJI

- *Orientační odhad počtu příslušníků romské menšiny v kraji / z toho počtu sociálně vyloučených Romů.*

Dle kvalifikovaných odhadů se uvádí, že v ČR žije kolem 250 tis. Romů. V Jihočeském kraji žije z uvedeného počtu odhadem 9 tis. obyvatel.

- *Přehled sociálně vyloučených romských lokalit v kraji.*

V Jihočeském kraji dle kvalifikovaných odhadů žije kolem 9 tis. Romů, z toho skoro 2 tis. v sociálně vyloučených lokalitách. Prostorové rozčlenění romských komunit je různorodé. Romové, kteří žijí v sociálně vyloučených lokalitách, jsou prostorově segregováni od městských aglomerací (ul. Vrbenská v Českých Budějovicích), ale na druhé straně se nachází sociálně vyloučené lokality přímo v centrech měst či v panelových sídlištích (sídlíště Máj Č. Budějovice, sídlíště Mír Č. Krumlov).

Charakteristika problémů vyloučených lokalit

<i>obec</i>	<i>lokality</i>	<i>počty obyvatel</i>	<i>problémy v lokalitě</i>
České Budějovice	a) sídlíště MÁJ	251 - 300	nezaměstnanost, zadluženost, drogy
	b) Okružní ulice	51 - 75	drogy, ztráta bydlení, značná migrace, prostituce
	c) Vrbenská ul.	51 - 75	
Český Krumlov	Sídlíště MÍR	300	krádeže, drogy, dluhy
Větrní	ubytovna	51 - 75	příchozí z jiných krajů, dávky, dluhy
	Rožmberská ul.	151 - 200	krádeže, drogy, prostituce
Přídolí	2x bytovka	26 - 50	dávky, dluhy, lesní plody
Pohorská Ves	2x bytovka	75 - 100	dávky, VPP, sběr kovů a lesních plodů
Jindřichův Hradec	Šindelna	50	nezaměstnanost, sběr železa, dluhy, alkohol
České Velenice	Dům č. 89	76 - 100	nezaměstnanost, zadluženost, prostituce
Písek	a) Svatoplukova	26 - 50	dávky, kovy, toluen, dluhy, práce na černo
	b) Purkratice	26 - 50	
Prachatice	Krumlovská	76 - 100	dávky, prostituce, lichva, krádeže
Volary	2 domy	101 - 150	neplatiči nájemného, drogy, dluhy, dávky, prostituce
Tábor	Fišlovka	76 - 100	dávky, exekuce, krádeže, alkoholismus
11 obcí	16 lokalit	1037- 1775	

2. INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ A ZHODNOCENÍ POLITIKY ROMSKÉ INTEGRACE NA ÚROVNI KRAJE A OBCÍ

- *Zhodnocení činnosti místní samosprávy ve prospěch Romů (působení pracovníků obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, kteří zajišťují integraci příslušníků romských komunit v jejich správním obvodu (dále jen romských poradců).*

V poslední době samosprávy obcí věnují zvýšenou pozornost řešení problémů romské integrace. Obce se zapojují do dotačních titulů vyhlašovaných Radou vlády pro záležitosti romské komunity, konkrétně *Program terénní sociální práce* a *Program předcházení sociálnímu vyloučení romských komunit*. Nejvíce se o tyto dotace ucházejí obce, kde se v poslední době hromadí neřešené problémy romské komunity, zejména Vimperk, Volary, Milevsko, Český Krumlov, Větrní.

Terénní pracovníci obce řeší problémy spojené se sociálním vyloučením Romů, především v oblasti bydlení, zaměstnanosti, zadluženosti, nedostatků při výchově dětí, sociálních dávek. Většina terénních pracovníků nevykonává jen terénní práci s klienty, ale úzce spolupracuje s pracovníky sociálních odborů na ORP, z vlastní iniciativy vypomáhají v občanských sdruženích při volnočasových aktivitách zejména s dětmi, anebo i iniciují založení občanských sdružení v místech, kde dosud chybí.

V činnosti *romských poradců* ORP lze potvrdit lepší, angažovanější přístup k řešení problémů romských občanů v jejich obvodech. Zlepšila se také jejich spolupráce s romským koordinátorem. Pravidelně se účastní pracovních porad na krajském úřadě, podávají včas a kvalitně informace o stavu romské komunity. Mrzí nás, že obce Strakonice a Vodňany do dnešní doby nepověřili pracovníka, který by se určitým pracovním úvazkem zabýval romskou problematikou.

Přehled počtu a působnosti TSP a TP v Jihočeském kraji v roce 2010

<i>Zřizovatel</i>	<i>Počet pracovníků</i>	<i>Místo působení</i>
Město Milevsko	1	Milevsko
Město Tábor	1	Táborsko
NNO Člověk v tísní, o.p.s.	1	Písecko
NNO KoCeRo, o.s. Český Krumlov	3	Českokrumlovsko
NNO Nízkoprahové centrum Jiloro Č. Budějovice	2	Českobudějovicko
DCH České Budějovice-Poradna Eva	2	
MCH České Budějovice – NZDM VIP	3	
NNO Salesiánské středisko dětí a mládeže	2	
NNO CheironT Tábor	1	Táborsko
Celkem	16	6 územních obvodů ORP

- *Působení Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách a zhodnocení jejího vlivu na situaci vyloučených Romů v kraji (počet a funkčnost lokálního partnerství, jeho výstupy).*

Vládní Agentu pro sociální začleňování v Jihočeském kraji nepůsobí. Snažili jsme se o to, aby alespoň v jedné obci mohla působit, ale samotné obce nejeví zájem o spolupráci s Agenturou.

- *Občanská iniciativa Romů - klíčová romská občanská sdružení a charakter jejich činnosti (např. kulturní aktivity, politická činnost, medializace, poskytování sociálních služeb, atd.);*

Romský koordinátor se pravidelně zúčastňuje veškerých jednání Rady vlády pro záležitosti romské komunity, pracovní skupiny MV ČR k romským záležitostem, pracovních porad romských koordinátorů, jednání členů Rady pro záležitosti romské menšiny za Jihočeský kraj, Výboru pro spolupráci se samosprávami a dalších seminářů, konferencí spojených s romskou i neromskou tematikou. Důležitá pro Jihočeský kraj byla i účast romských aktivistů našeho kraje v poradní skupině pro záležitosti romského holocaustu. Účastnili se projednávání návrhů řešení památných míst romského holocaustu v Letech u Písku a Hodonína u Kunštátu. Dále

bychom rádi ocenili i práci romských aktivistů, kteří spolupracují na řešení různých problémů v životě romské komunity. Oceňujeme také práci NNO, které vykonávají důležitou práci s romskými dětmi a mládeží, jako jsou Salesiánské středisko dětí a mládeže, Diecézní charita, Městská charita atd.

- *Účast Romů ve veřejné správě a ve výborech pro národnostní menšiny na úrovni kraje a obcí, zhodnocení vlivu jejich činnosti na situaci Romů.*

Výbor pro národnostní menšiny v Jihočeském kraji není zřízen, počet příslušníků národnostních menšin dosud nepřekročil stanovené desetiprocentní zastoupení v obyvatelstvu Jihočeského kraje. Na úrovni obcí také dosud nebyl zřízen žádný výbor. Krajský úřad oslovil písemně a opakovaně 19 obcí Českokrumlovska a Prachaticka (v roce 2008 a v r. 2010), které splňují podmínky ustanovení § 117 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, o zřízení výboru pro národnostní menšiny. Na základě jejich vyjádření je možné uvést, že příčiny, proč v žádné obci výbor nebyl zřízen, je především nezájem samotných příslušníků národnostních menšin takový výbor ustavit.

- *Tvorba a realizace koncepcí cílených na romskou integraci; zohlednění potřeb Romů v ostatních strategiích kraje a obcí, zhodnocení jejich praktických dopadů na situaci Romů (tj. jsou tyto strategie skutečně v praxi naplňovány, pokud ano, vedou k naplnění potřeb romské menšiny v kraji, v obci?).*

V kraji jsou příznivé podmínky pro zájmové vzdělávání i provozování sportovních a tělovýchovných aktivit v přírodním prostředí. Ve srovnání s ostatními kraji České republiky se však obyvatelé Jihočeského kraje méně zapojují do pravidelné organizované sportovní činnosti a také míra aktivního sportování dětí má klesající tendenci. Zvláště romské neziskové organizace jsou málo aktivní v realizaci různých volnočasových aktivit pro romské děti a mládež. Proto se na úrovni kraje začalo podporovat zakládání otevřených klubů, které doplňují nabídku možnosti využití volného času dětí a mládeže (zejména ve větších městech kraje) a rekonstrukce, obnova a budování veřejných hřišť pro neorganizovanou mládež. Například při Městské charitě České Budějovice otevřeli od roku 2008 již třetí nízkoprahové zařízení pro děti ze sociokulturně znevýhodněných rodin.

V kraji se realizuje několik probačních programů pro dospělé a učebních programů pro mladistvé a mladé dospělé - prvopachatele zaměřené na zvyšování právního vědomí, posilování sociálních dovedností a snižování recidivy. Programy jsou v současné době v omezené míře realizovány ve všech okresech kraje. Z důvodu úspěšnosti a efektivnosti těchto programů by bylo vhodné v rámci kraje tyto programy v daleko větší míře rozšířit. V Jihočeském kraji je realizován nejlépe v celé ČR projekt s názvem „Romský mentor“, kde působí 11 vyškolených mentorů a další mentoři se snaží spolupracovat na projektu „Posílení rodiny“, který slouží pro práci s OSPOD na obcích s rozšířenou působností.

- *Působení pracovních skupin zabývajících se zlepšením situace Romů na úrovni kraje a obcí, zhodnocení jejich vlivu na situaci Romů.*

Pravidelně se setkáváme se zástupcem Policie ČR při jednání pracovní skupiny Prevence kriminality, kde mj. probíráme trestnou činnost páchanou romskými spoluobčany. Krajský romský koordinátor je i v úzkém kontaktu se styčným důstojníkem pro národnostní menšiny, kde jsme v kontaktu při hrozbě útoků pravicových radikálů na romskou komunitu. Obecně prospěšná společnost KoCeRo se sídlem v Českém Krumlově chce v rámci svého projektu úzce spolupracovat se styčným důstojníkem pro národnostní menšiny v Jihočeském kraji na

pořádání různých besed, setkání s NNO a romskými aktivisty tak, aby si mohli pravidelně vyměňovat informace kolem kriminality národnostních menšin v Jihočeském kraji.

Kromě oficiálních informačních a metodických schůzek byla v průběhu roku 2010 uskutečněna řada osobních kontaktů koordinátora s „romskými poradci“, dalšími úředníky obecních úřadů, zástupci lokálních samospráv a zástupci nevládních neziskových organizací za účelem metodické pomoci při řešení konkrétních problémů v lokalitách. Nejčastěji řešená témata byla zejména: informace a metodická pomoc při podávání žádostí o státní dotace v dotačním programu Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity „Podpora terénní sociální práce“ (Milevsko a Tábor), metodická pomoc při řešení konfliktů v soužití mezi romskou minoritou a většinovou společností (Vimperk, Volary), pomoc při hledání možností řešení otázky přiměřeného bydlení pro obyvatele lokalit přímo ohrožených sociální exkluzí (Větrní u Č. Krumlova, Pohorská Ves), metodická pomoc při řešení otázek budování komunitních center, za přispění nevládních neziskových organizací, pro volnočasové aktivity dětí a mládeže z problémových lokalit (Větrní – os Lačno lav, Milevsko – Amaro lačhipen).

3. SITUACE ROMŮ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

- *Zhodnocení situace romské menšiny v oblasti vzdělávání - míra segregace romských dětí, žáků a studentů z hlavního vzdělávacího proudu, identifikace základních bariér omezujících jejich vzdělanostní šance.*

V současné době není dostupná žádná statistika o počtu dětí a žáků romské národnosti ve školách v Jihočeském kraji, tento údaj se ve školních matrikách nesleduje. Školy ve svých školních vzdělávacích programech zakotvily zásadu rovného přístupu ke všem žákům a snaží se podle možností zajistit potřebné podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jejich možnosti jsou limitované především objemem finančních prostředků, které mají k dispozici. Ve školách nelze finančně zajistit potřebný počet asistentů pedagoga, kvalifikovaných školních speciálních pedagogů a školních psychologů. Další bariérou je nedostatečné vzdělání pedagogů škol v oblasti speciální pedagogiky.

- *Rozvoj a zavádění modelu inkluzivního vzdělávání v kraji; postoj běžných škol k inkluzi romských žáků; existence pobídek či podpory těch škol, které chtějí inkluzivně vzdělávat ze strany veřejných i nestátních neziskových organizací.*

Škola	zasláno 21.6.2010	z toho:		
		platy	odvody	FKSP
ZŠ a MŠ Římov	60 000,00	44 118,00	15 000,00	882,00
ZŠ a MŠ Horní Planá	320 000,00	235 294,00	80 000,00	4 706,00
ZŠ a MŠ Černá v Pošumaví	42 000,00	30 882,00	10 500,00	618,00
ZŠ a MŠ Rožmitál na Šumavě	118 000,00	86 765,00	29 500,00	1 735,00
ZŠ a MŠ Ktiš	96 000,00	70 588,00	24 000,00	1 412,00
MŠ Benešov nad Černou	26 000,00	19 118,00	6 500,00	382,00
ZŠ J.K.Tyla a MŠ Písek	160 000,00	117 647,00	40 000,00	2 353,00
ZŠ a MŠ Čimelice	88 000,00	64 706,00	22 000,00	1 294,00
MŠ Malovice	40 000,00	29 412,00	10 000,00	588,00
ZŠ Dešná	116 000,00	85 294,00	29 000,00	1 706,00
MŠ Strmilov	73 000,00	53 676,00	18 250,00	1 074,00
ZŠ a MŠ Mikuláše z Husi TA	60 000,00	44 118,00	15 000,00	882,00
celkem	1 199 000,00	881 618,00	299 750,00	17 632,00

- *Činnost pracovních skupin v této oblasti, tvorba či realizace strategických dokumentů na podporu dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí ve vzdělávání v kraji a zhodnocení jejich praktických dopadů na každodenní situaci znevýhodněných romských dětí.*

Strategickým dokumentem Jihočeského kraje na podporu vzdělávání dětí a žáků ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí je „*Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy Jihočeského kraje*“, který zajišťuje rovný přístup ke vzdělávání bez ohledu na druh znevýhodnění.

- *Působení Center podpory inkluzivního vzdělávání ve prospěch znevýhodněných romských dětí, žáků a studentů v kraji a zhodnocení jejich dopadů na jejich situaci.*

V Českých Budějovicích působí v rámci projektu CPIV spolufinancovaného z ESF středisko inkluzivního vzdělávání, které v letošním roce podporuje 8 základních a 2 střední školy. Poskytuje školám především metodickou pomoc, zajišťuje vzdělávání pedagogů, v menší míře i učební pomůcky.

- *Dotační podpora vzdělávacích aktivit Romů ze strany kraje; zhodnocení míry využití dotační podpory z ESF v kraji (např. v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost).*

V letošním roce byly úspěšné dvě organizace v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, a to společnost Petr Otáhal, s.r.o., která chce v Jihočeském kraji realizovat školení SP, úředníků a dalších aktivistů v neziskovém sektoru na téma Finanční gramotnosti a dále občanské sdružení SPJ (Sdružení probace a mediace v justici se sídlem v Praze), která chce rozšiřovat služby mentorské činnosti v Jihočeském kraji pod názvem „Romové pomáhají Romům“.

A. Oblast včasné péče a předškolní výchovy

- *Dostupnost mateřských školek pro obyvatele sociálně vyloučených romských lokalit, a identifikace základních bariér v přístupu k předškolnímu vzdělávání (zhodnocení kapacity školek, dopravní obslužnosti, postoj romských rodičů a jejich poptávka po předškolním vzdělávání jejich dětí).*

Kapacity běžných mateřských škol v JČ kraji v souvislosti s demografickým vývojem v průměru postačují (naplněnost škol všech zřizovatelů ve školním roce 2009/2010 byla 90 %). Nejvyšší naplněnost je v okresech České Budějovice 96%, Strakonice 93% a Tábor 92 %. V regionech s nedostatkem míst v mateřských školách zřizovatelé žádají o navyšování kapacit tam, kde to hygienické, bezpečnostní a prostorové podmínky dovolují. Znovu uvádějí do provozu nevyužívané prostory nebo navyšují kapacitu stávajících budov stavebními úpravami. K těmto účelům vyhláší Jihočeský kraj již třetím rokem grantový program. Žádostí, jimž ve školním roce 2011 nebylo vyhověno, bylo u mateřských škol zřizovaných obcemi 1342, z údajů ÚIV není možné zjistit, zda jsou mezi nimi děti z romské komunity. Stejně tak není statisticky podchycen zájem o předškolní vzdělávání těchto dětí.

- *Existence segregovaných „romských“ školek s vyšším podílem romských dětí (jejich lokalizace a odhad podílu romských dětí).*

Takovéto mateřské školy se v Jihočeském kraji nevyskytují

- *Dostupnost přípravných ročníků v kraji, identifikace základních bariér v přístupu k nim (posouzení jejich kapacity; zájmu rodičů o jejich využívání, kvalita výuky).*

Přehled vzdělávacích zařízení zřizujících přípravné ročníky

Název zařízení	Sídlo zařízení	Počet přípravných ročníků	Počet dětí, které se v nich vzdělávají
Základní škola J.Š. Baara	Č. Budějovice, Jírovцова 967/9/a	1	13
MŠ, ZŠ a Praktická škola	Č. Budějovice, Štítného 3	2	21
MŠ, ZŠ a Praktická škola	J. Hradec, Jarošovská 1125/II	1	2010 není v provozu

Děti předškolního věku ze sociálně znevýhodňujícího prostředí jsou do přípravných tříd základních škol zařazovány na základě doporučení pedagogicko-psychologických poraden. Intenzivní individuální péče v těchto třídách přispívá k vyrovnání vývoje dětí a podporuje jejich vstup do běžných základních škol.

- *Realizace včasné péče pro děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí do 6 let věku (např. dostupnost sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi; do jaké míry je tato oblast zohledněna ve střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb; činnost školských poradenských pracovišť v této oblasti; realizace osvěty zaměřené na postoje rodičů či poradenství ke vzdělávání romských dětí, ostatní aktivity na podporu romských dětí do 6 let věku a jejich poskytovatelé, atd.).*

Některé neziskové organizace v rámci komunitních center, nebo nízkoprahových zařízení pro děti a mládež poskytují i předškolní výchovu (např. os Naděje Písek, NZDM Jiloro Č. Budějovice, NZDM V.I.P. při MCH České Budějovice, os. CheironT Tábor, Oblastní charita Vimperk).

B. Základní vzdělávání

- *Zhodnocení průběhu zápisů romských dětí do ZŠ a praktik uplatňovaných při jejich umisťování do základních škol (tj. zhodnocení výskytu zařazování romských dětí hned od prvního ročníku do tříd, kde jsou vzdělávány dle osnov upravených pro žáky s mentálním postižením).*

Průběh zápisů do ZŠ OŠMT KÚ nesleduje, a ani nemá stanovena kritéria, jak odlišit děti romské od neromských. Do základních škol praktických s vzdělávacím programem podle RVP ZV - přílohy pro žáky s lehkým mentálním postižením nejsou zařazováni žáci, u nichž nebylo zjištěno mentální postižení školským poradenským zařízením. Žáci, selhávající v základním vzdělávání na běžné ZŠ, setrvávají na této škole, často však není v možnostech školy zajistit jim potřebnou podporu.

- *Existence segregovaných romských základních škol s vysokým podílem romských žáků (zda se jedná o běžné školy, či praktické, lokalizace segregovaných škol, orientační odhad podílu romských žáků v nich a existence strategie k desegregaci romských škol).*

Takovéto školy se v Jihočeském kraji nevyskytují.

- *Popis inkluzivních nástrojů využívaných ZŠ (např. působení asistentů pedagoga, případné bariéry, které jim brání fungovat efektivně, využívání individuálních vzdělávacích plánů, existence jiných inkluzivních opatření)*

Práce asistentů pedagoga na 11 školách zřizovaných obcemi i krajem se jeví jako velmi přínosná. Nedostatečné finanční zabezpečení ze strany rozvojového programu MŠMT nedovoluje zřídit další funkce asistenta pedagoga na dalších školách, na kterých by byla jeho práce potřebná (např. Volary, Vimperk...).

Počet asistentů pedagoga v kraji

Počet asistentů pedagoga na MŠ	Počet asistentů pedagoga na ZŠ	Počet asistentů pedagoga na SŠ	Výše schválené dotace ze strany MŠMT na rok 2010 ¹	Výše dotační podpory programu ze strany kraje
1	19	0	3 538 263,- Kč	0

- *Provázanost základního vzdělávání s mimoškolními aktivitami (např. dostupnost a efektivita programů doučování, dalších vzdělávacích či obecně rozvojových aktivit a jejich kvalita, příklady dobré a špatné praxe).*

Třináct asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním pracuje v rámci základních škol i v odpoledních hodinách, a to při pobytu žáků ve školní družině (odvádění dětí, oběd, doučování, sportovní, výtvarné aktivity, individuální činnost...)

- *Zhodnocení závažnosti problému předčasného odchodu romských žáků z procesu vzdělávání v kraji, identifikace příčin a důsledků tohoto jevu.*

Předčasné odchody romských žáků z procesu vzdělávání v kraji hodnotíme velmi negativně. Příčin je řada – především působení rodinného prostředí, nedostatečně rozvinuté volní vlastnosti, sociálně znevýhodňující prostředí, nedostatečná podpora ze strany vzdělávacích institucí, ztížená situace na trhu práce, aj.

- *Dostupnost a efektivita nástrojů umožňujících návrat Romů bez potřebné kvalifikace, kteří ukončili předčasně vzdělávání do systému vzdělávání.*

Romové, kteří ukončili předčasně vzdělávání, což znamená, že mají dokončenou povinnou školní docházku, ale nezískali základní vzdělání, mají možnost se obrátit na ředitelství kterékoli základní školy a absolvovat kurz pro získání základního vzdělání. I po předčasném odchodu ze vzdělávání po absolvování povinné školní docházky mohou znovu nastoupit a pokračovat ve vzdělávání.

- *Dostupnost kurzů na získání základního vzdělávání pro dospělé v kraji.*

Viz předchozí odpověď.

¹ Jedná se o dotační podporu krajů v rámci rozvojového programu MŠMT „Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním“.

C. Sekundární vzdělávání

- *Zhodnocení účasti romských studentů na středoškolském vzdělávání v kraji, identifikace překážek, kterým romští žáci při přechodu na střední školu čelí.*

Přínosem pro romskou komunitu je dotační program MŠMT „Podpora romských žáků středních škol“. Každoročně je do tohoto programu podáváno dostatečné množství žádostí ze škol v Jihočeském kraji. Administrace dotačního programu „Podpora romských žáků středních škol“ ze strany MŠMT je však velice nepružná a pomalá. Velké časové prodlevy mezi jednotlivými pololetími narušují rozpočty škol, a ty potom apelují na rodiče, aby školné zaplatili v předstihu. V některých případech dokonce dochází k ukončení studia z důvodu nedostatku finančních prostředků. Vzhledem k výše popsaným skutečnostem dotační program ztrácí efekt.

- *Dostupnost aktivit podporující přestup romských žáků na střední školu (např. programy přípravy romských žáků na přijímací zkoušky a studium na střední škole, jejich poskytovatelé, působnost).*

Občanské sdružení Slovo 21 již třetím rokem realizuje projekt „Příprava romských žáků na přijímací pohovory“ pro vstup na střední školy i na vysoké školy. Za dobu trvání projekt absolvovalo 28 žáků, z toho úspěšně zahájilo studium střední škole i vysoké škole 11 žáků. Kurz je bezplatný a lektori připravují budoucí studenty přímo v jejich místě bydliště. Občanské sdružení Verdan – Vůz Tábor organizuje motivační kurzy pro děti z 9. tříd ZŠ. Cílem kurzu je poradenství o vhodném následném vzdělávání, příprava k motivačním pohovorům a spolupráce s rodiči.

- *Program Podpora romských žáků středních škol, výše poskytnuté dotace a počet podpořených studentů v kraji, zhodnocení efektivity programu.*

Podpora romských žáků středních škol v Jihočeském kraji

1. kolo			
Počet žádostí	Počet podpořených škol	Počet podpořených žáků	Celková dotace
21	6	18	101 400

2. kolo			
Počet žádostí	Počet podpořených škol	Počet podpořených žáků	Celková dotace
12	6	21	126 000

D. Terciární vzdělávání

- *Zhodnocení účasti romských studentů ve vysokoškolském vzdělávání (popř. orientační odhad počtu studujících), zhodnocení nejčastějších bariér, které brání romských studentů ve vysokoškolském studiu.*

Neustále se zvyšující poptávka po odborné kvalifikované pracovní síle nastartovala zájem o studium i na vysokých školách. V současné době, dle informací od romských poradců na obcích, studují na vysokých školách prezenční formou i kombinovanou formou celkem 3 romští studenti z Jihočeského kraje a do budoucna lze předpokládat další nárůst tohoto počtu. Převážná část studuje kombinovanou formu studia při zaměstnání. Studenti preferují obory: sociální práce a management, sociální pedagogika a speciální pedagogika se zaměřením na vychovatelství.

- *Dostupnost a zhodnocení vlivu programů podporujících přestup a setrvání romských studentů na VOŠ a VŠ.*

Odbor školství mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu jihočeského kraje nemá přehled o počtech romských studentů vysokých škol.

4. SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI

- *Míra nezaměstnanosti v kraji, orientační odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů.*

Míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji k 31. 1. 2011 měla hodnotu 8,9 % (oproti prosinci 2010 vzrostla o 0,4 procentního bodu), úřady práce v kraji evidovaly celkem 30 920 uchazečů. Nezaměstnanost romské populace není sledována, z tohoto důvodu bohužel nelze uvést ani orientační odhad specifické míry nezaměstnanosti Romů.

- *Zhodnocení pozice Romů na trhu práce v kraji - přístup k pracovním místům a identifikace bariér, které jim brání úspěšně se uplatnit na trhu práce.*

Vývoj nezaměstnanosti popisované skupiny obyvatel do jisté míry následuje vývoj celkové nezaměstnanosti. Z dlouhodobého pohledu se výrazně nemění. Důvodem nezaměstnanosti je zejména nízký stupeň ukončeného vzdělání a s tím související nízká kvalifikace, sociální nepřízpůsobivost, nízká motivace ke vstupu na trh práce (výše sociální dávky versus minimální mzda za práci). V neposlední řadě může být důvodem i neochota zaměstnavatelů přijímat do pracovního poměru tyto uchazeče ve větším počtu, a to na základě dřívější nedobré zkušenosti.

- *Využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti ke zlepšení situace Romů na trhu práce a zhodnocení jejich efektivity s ohledem na specifické potřeby Romů (např. účast znevýhodněných Romů v rekvalifikačních kurzech, ve společensky účelných pracovních místech, veřejně prospěšných prací, atd. a vliv těchto programů na zaměstnatelnost a zaměstnanost Romů).*

V rámci aktivit, které úřady práce nabízí všem znevýhodněným skupinám uchazečů při návratu na trh práce je využívána široká škála nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zejména pak tzv. veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa a rekvalifikace. Bohužel, ani zde však úřady práce nesledují požadovaná data. Obecně lze říci, že mezi postupy, které by měly zefektivnit zaměstnávání příslušníků romské populace, patří širší využívání rekvalifikací zaměřených k získávání základních řemeslných dovedností a nespécifických rekvalifikací, dále pak také individuální vyhledávání zaměstnavatelů dle konkrétních znalostí a dovedností uchazeče o zaměstnání.

- *Realizace jiných programů na podporu zaměstnanosti Romů a jejich poskytovatelé (např. činnost NNO, místní samosprávy, zhodnocení jejich vlivu na situaci Romů na trhu práce);*

Úřady práce v Jihočeském kraji spolupracují s cca 10 neziskovými organizacemi, které vyvíjí svoji činnost mimo jiné také v oblasti získávání zaměstnání a zvýšení zaměstnatelnosti příslušníků romských komunit. Mezi nejdůležitější organizace patří např. Městská charita České Budějovice, Salesiánské středisko mládeže – DDM České Budějovice, ADRA o.s., ICOS Český Krumlov a další. Vliv jejich činnosti na situaci Romů na trhu práce je pozitivní.

- *Zkušenosti s využíváním veřejné služby v kraji – zkušenosti poskytovatelů, zhodnocení její dostupnosti pro romské příjemce pomoci v hmotné nouzi, identifikace základních bariér, které brání efektivnímu využití tohoto nástroje v praxi.*

V oblasti „veřejné služby“ nemají Úřady práce dostatečné zkušenosti, z tohoto důvodu nejsou schopny poskytnout relevantní data.

- *Využití sociální ekonomiky při řešení situace nezaměstnaných Romů v kraji a zhodnocení jejího vlivu na zlepšení jejich pozice na trhu práce.*

V oblasti „sociální ekonomiky“ nemají Úřady práce dostatečné zkušenosti, z tohoto důvodu nejsou schopny poskytnout relevantní data.

- *Výskyt diskriminace na trhu práce a způsoby jejího řešení (činnost ÚP v této oblasti, inspektorátu práce, popř. dostupnost jiného poskytovatele antidiskriminačního servisu ze strany NNO).*

V roce 2010 jsme nezaznamenali žádný případ národnostní diskriminace na trhu práce v Jihočeském kraji. Pokud by k této situaci došlo, byla by neprodleně řešena kontrolním oddělením příslušného úřadu práce ve spolupráci s Oblastním inspektorátem práce. O existenci antidiskriminačních aktivit ze strany jiných subjektů na trhu práce (např. neziskových organizací) nemáme dostatečné informace.

5. SITUACE ROMŮ V OBLASTI BYDLENÍ

- *Popis bytové situace Romů, zejména těch sociálně vyloučených (tj. kvalita a cena bydlení; dostupnost obecního a dostupnost a rozvoj koncepce sociálního bydlení na lokální úrovni pro znevýhodněné Romy) a identifikace překážek, které komplikují jejich přístup k bydlení.*

Podle výstupů Gabalovy *Analýzy o stavu sociálně vyloučených romských lokalit* je v Jihočeském kraji 16 sociálně vyloučených lokalit, v nich žije 1500-2000 obyvatel. Problémy v oblasti bydlení jsou i v našem kraji podobné jako jsou kdekoli jinde v ČR. Vznik lokalit je důsledek politiky soustřeďovat romské občany do jednoho místa, do jedné lokality. Zejména z tohoto důvodu pak vznikají tyto problémy územní segregace. Jedním z nežádoucích důsledků je také ztráta trvalého bydlení a rostoucí potřeba holobytů, sociálních ubytoven a azylových domů. V Jihočeském kraji romští občané bydlí většinou v panelácích, v bytech I. kategorie, kde je kvalita bydlení na dobré úrovni. Obecní nájemníci jsou znevýhodnění vysokým nájemem a službami, proto dochází k problémům s placením nájmu a služeb a následně s vystěhováním z obecních bytů. Především v menších obcích kraje kvalita bydlení není úměrná k výši stanoveného nájmu majitelem.

Dalším problémem jsou Romové vracející se z ciziny. Ti před odchodem prodají veškerý svůj majetek a po návratu jsou nuceni bydlet u příbuzných v malých a hygienicky závadných bytech. Touto migrací jsou nejhůře postiženy lokality: Volary, Vimperk, Větřní, České Budějovice, Písek.

- *Nejčastější příčiny ztráty bydlení (např. neoprávněné užívání bytu z důvodu neexistence nájemní smlouvy, výskyt dluhů na nájmu a na službách spojených s užíváním bytu, atd.) a popis strategie romských rodin bez přístřeší při řešení obtížné bytové situace (např. bydlení u příbuzných, v komerčních ubytovnách, využívání azylového bydlení a jeho dostupnost, migrace jinam).*

Romské rodiny v Jihočeském kraji přicházejí nejčastěji o bydlení z následujících důvodů:

1. neexistence nájemní smlouvy; romské rodiny často obsadily volný byt (dům) a někdejší národní výbory je zde ponechaly, ale jejich právní vztah k bytu nijak neupravily. Některé byty byly romským rodinám přiděleny jako přístřeší, některé romské rodiny byty přenechaly svým příbuzným, ale ti se zde nikdy nepřihlásili;
 2. přenechání celého bytu (nebo jeho části) do podnájmu dalším osobám bez písemného souhlasu pronajímatele bytu;
 3. bydlení na základě ubytovací smlouvy, které zaniká zrušením ubytovacího zařízení;
 4. neplacení nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním bytu za delší dobu než tři měsíce;
 5. poškození zařízení domů a bytů;
 6. obtíže v soužití se sousedy.
- *Praktiky pronajímatelů či jiných subjektů na trhu s byty při jednání s romskými zájemci o bydlení či nájemci (řízené sestěhovávání romských rodin ze strany místní samosprávy; zřizování spádových „romských“ ubytoven; výskyt diskriminace na trhu s byty; popř. jiné jednání, které je v rozporu s dobrými mravy).*

Existují však další postupy, jak vytěsnit nepohodlné nájemníky z bytu, které sice již hraničí s nelegálností nebo jsou přímo v rozporu se zákony, přesto byly v mnoha případech použity:

- „odkoupení“ práva užívat byt od nájemníků, kteří jsou ve finanční tísní a jsou přesvědčeni na základě minulých zkušeností, že od obce po čase dostanou jiný byt (nájemníci dobrovolně opustí byt a podepíší v unáhlenosti a tlaku majitele nájemní smlouvu na dobu určitou);
 - provedení fiktivní „výměny bytu“, kdy za účasti realitní kanceláře je formálně provedena výměna bytu, ve kterém romská rodina bydlí, za fakticky neexistující byt za finanční doplatek;
 - výměna bytu za rodinný domek do osobního vlastnictví, který je ovšem v takovém stavu, že vyžaduje rozsáhlou rekonstrukci, na kterou rodina nemá peníze;
 - vyhrožování a fyzické napadání nájemníků ze strany pravicových extremistů, iniciované majitelem domu, vypnutí elektřiny, vody z důvodu náhlého špatného stavu, požáru střechy z důvodů špatného komínu apod.
- *Realizace integračních nástrojů v oblasti podpory bydlení a zhodnocení jejich vlivu na situaci Romů (např. využívání institutu „zvláštního příjemce“ obcemi, existence víceúrovňového systému bydlení, doprovodné integrační sociální programy zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro hledání a udržení si bydlení.*

Obce většinou neuvažují o výstavbě sociálních bytů. Forma bydlení v komerčních ubytovnách se stala výnosným podnikáním. Konkrétní počty osob a ubytoven v Jihočeském kraji nesledujeme. Důkazem hrozby vzniku nových vyloučených lokalit a prohlubování sociálního i prostorového vyloučení Romů jsou narůstající počty vyloučených lokalit.

- *Existence systémového řešení situace v sociálně vyloučených romských lokalitách směřující k jejich revitalizaci (např. zpracované IPRM, jiné strategické dokumenty, čerpání dotační podpory z evropských strukturálních fondů, ze Státního fondu rozvoje bydlení či z jiných dotačních programů).*

V materiálech Evropské unie je obecně reflektováno, že bydlení Romů je téměř v celé Evropě nízkostandardní a nachází se pod úrovní bydlení většinové populace. Bydlení je ale jednou z oblastí, kde EU nemá přímé kompetence, a bydlení tak ani nemůže být přímo financováno z unijních prostředků (např. z Evropského fondu regionálního rozvoje). Řešení bytové situace je především úkolem státu a obcí. Velký tlak a odpovědnost je přenesena na obce, v jejichž výhradní kompetenci se problémy spojené s bydlením Romů nachází. Některá města využívají tuto svoji kompetenci k jakémusi druhu segregačního tlaku, v jehož rámci stěhují jednotlivé rodiny neplatičů nájemného a rodiny tzv. problémové do již existujících vyloučených lokalit.

4. SITUACE ROMŮ V SOCIÁLNÍ OBLASTI:

- *Tvorba a implementace střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni kraje a obcí, zhodnocení do jaké míry jsou v nich zohledněny potřeby vyloučených Romů a do jaké míry jsou tyto plány skutečně naplňovány v praxi.*

Jihočeský kraj má zpracován Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na období 2008 - 2010. Pracovní skupina pro příslušníky národnostních a jiných menšin, uprchlíky, cizince vymezila cílovou skupinu vyloučených Romů jako osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené, jejichž část je postižena také prostorovou segregací a žije ve vyloučených lokalitách. Ve vztahu k sociálním službám pak jako osoby a rodiny v dlouhodobé sociální krizi. Jednou z priorit Střednědobého plánu kraje je zajištění dostupnosti sociálních služeb zaměřených na integraci této cílové skupiny. Jde zejména o odborné sociální poradenství (§ 37), sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65), terénní programy (§ 69), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§ 62) v sociálně vyloučených lokalitách, azylové domy (§ 57) a noclehárny (§63).

V době tvorby krajského plánu rozvoje sociálních služeb mělo vlastní komunitní plány pouze sedm jihočeských měst: České Budějovice, Český Krumlov, Třeboň, Milevsko, Týn nad Vltavou, Vodňany a oblast Hlubocko -Lišovsko.

Komunitní plán města Vodňany (v r. 2006) vymezuje cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením, pro kterou nestanovil priority, upřednostňuje cílovou skupinu seniorů a osob tělesně postižených.

V komunitních plánech měst Třeboň (na období 2005-2006) a Týn n. Vltavou (2003-2005) zaměřují pozornost obecně na osoby nezaměstnané a osoby v přechodné sociální krizi, konkrétně a oblast rekvalifikace (profesní přípravy) pro absolventy praktických a speciálních škol.

Územní obvod Hlubocko -Lišovsko plán zaměřuje na podporu levného bydlení pro nízkopříjmové sociální skupiny, konkrétně azylové zařízení pro vícečetné rodiny. Dále zřízení nízkoprahového centra pro děti a mládež.

Město Milevsko (pro r. 2004) také vymezilo cílovou skupinu osob ohrožených sociálním vyloučením, pro kterou není v místě dostatečně zajištěná terénní sociální práce stejně jako nedostatečná nabídka volnočasových aktivit pro děti.

Město Tábor v plánu prezentuje základní potřeby služeb pro sociálně vyloučené nebo vyloučením ohrožené Romy v oblastech:

- bydlení: azylový dům pro muže, a AD pro matky s dětmi
- práce s dětmi ve volném čase, včetně doučování, je zajišťována několika občanskými sdruženími

Pouze města Tábor, Český Krumlov a České Budějovice ve svých komunitních plánech vymezily cílovou skupinu obyvatel romského etnika, Český Krumlov uvádí také jejich odhadované početní zastoupení.

V roce 2010 byly zahájeny činnosti na provedení aktualizace SPRSS Jihočeského kraje na období 2011 – 2013, který bude navazovat na získané poznatky z analýzy stávajících plánů soc. služeb a stanoví hlavní priority a opatření plánu na další období. Cílem je také podpořit procesy plánování sociálních služeb na území všech obcí s rozšířenou působností v Jihočeském kraji tak, aby byl proces plánování zaveden na celém území kraje a výstupy obecních plánů byly kvalitním podkladem pro zpracování SPRSS JČK na další období.

V průběhu roku 2010 byli v rámci vládního dotačního Programu podpory terénní sociální práce zaměstnáni na 2 obecních úřadech obcí 2 terénní sociální pracovníci (Tábor, Milevsko) v rámci Jihočeského kraje. Celkem bylo ze státního rozpočtu uvolněno na dotacích obcím v rámci Jihočeského kraje **505 708 Kč**. V rámci Individuálního projektu Jihočeský kraj ve svém přidělil dotace na činnost terénních programů neziskovým organizacím v kraji celkem **27 323 576,-Kč**. Část těchto prostředků je použita i pro práci s romskou komunitou.

TERÉNNÍ PROGRAMY V KRAJI, PODPOŘENÉ Z INDIVIDUÁLNÍHO PROJEKTU JIHOČESKÉHO KRAJE

Centrum pro pomoc dětem ČK	1 590 000,00
Arkáda	1 292 800,00
NADĚJE, o.s. (153)	2 111 206,00
NADĚJE, o.s. (154)	3 333 484,00
Městská charita ČB	6 187 500,00
Meta, o.s. (42) - JH	212 500,00
Meta, o.s. (43) - Tř	212 500,00
Meta, o.s. (44) - Da	212 500,00
Prevent (34)	389 998,00
Prevent (30)	497 151,00
Prevent (32)	946 678,00
Prevent (37)	327 244,00
Prevent (31)	823 348,00
Prevent (35)	389 231,00
Prevent (36)	2 025 917,00
Prevent (33)	396 143,00
Diecézní charita ČB	3 222 676,00
Farní charita Prachatice (40)	1 599 000,00
Farní charita Prachatice (41)	799 000,00
Meta, o.s.	114 900,00
Meta, o.s.	114 900,00
Meta, o.s.	114 900,00
Centrum pro pomoc dětem ČK	410 000,00
CELKEM	27 323 576,00

Grantové podpory ze strany Jihočeského kraje: **Podpora rozvoje služeb na posílení sociálního začleňování národnostních menšin, cizinců a azylantů – rok 2010**

Tabulka: Granty Jihočeského kraje v GP „Podpora sociálního začleňování osob ohrožených sociálním vyloučením na území Jihočeského kraje pro rok 2010“.

Poř. číslo	IČO	Žadatel	Název projektu	schváleno Kč
Opatření č. 1: Podpora programů a činností na pomoc jednotlivcům a rodinám ohroženým sociálním vyloučením celková doporučená částka 300 000 ,- Kč				
1	27027406	o.s. LUNGO DROM Prachatice, Horní 130, 38301 Prachatice	Romská školička 2010 – „Chceme všechny přesvědčit, že dokážeme víc“	30 000
2	14501791	o.s. RYBKA, Komenského 73, 38421 Husinec	Dětský letní tábor Lipno 2010 a Dětský letní tábor Zámek Dražič 2010	50 000
3	45018316	Diecézní charita, Kanovnická 16, 37001 České Budějovice	Dětský tábor	20 000
4	41881133	Oblastní charita Vimperk, Pravětín 23, 38501 Vimperk	Čhave Devlestar	30 000
5	60446871	Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o.s., Sokolská 26 , 120 00 Praha 2	Služba Mentor 2010	80 000
6	70815089	o.s. ICOS Český Krumlov, nám. Svornosti 2, 38101 Č.Krumlov	Vzdělávací a poradenské aktivity v odloučených lokalitách regionu Českokrumlovsko	45 000
7	26107287	KoCeRo – komunitní centrum Romů o.p.s., Horní Brána 425 38101 Český Krumlov	Podpora a rozšíření služeb komunitního centra Romů KoCeRo	45 000
CELKEM				300 000

- *Hodnocení dostupnosti sociálních služeb pro sociálně vyloučené Romy a identifikace bariér, které brání Romům služby využívat.*

Nejvýznamnějším zdrojem informací jsou databáze poskytovatelů sociálních služeb. Jejich hlavním problémem je „jednotková“ nevyváženost a díky tomu obtížná porovnatelnost a zejména sumarizace, z čehož vyplývá, že čím více dat se počítá, tím dochází k větší logické chybě. Je to dáno tím, že systémově nejsou dány „jednotné“ jednotky, které by jednoznačně a co nejpřesněji vyjadřovaly skutečnou potřebnost sociální služby s nutným přihlédnutím ke specifikům její práce a to v dlouhodobém časovém horizontu, vždyť mnohdy není možné porovnat ani data u jednoho poskytovatele vzhledem k tomu, že s různými zdroji financování jsou spojeny různé parametry vykazování. Vyřešení tohoto problému by v budoucnosti výrazně zpřesnilo celé plánování sociálních služeb.

Sociální služby dle díkce zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů pro výše vydefinovanou cílovou skupinu jsou služby odborného sociálního poradenství a služby sociální prevence. Sociální služby jsou rozlišeny na formu pobytovou, ambulantní i terénní. Cílová skupina osob v akutně nepříznivé sociální situaci využívá na území Jihočeského kraje níže uvedené sociální služby vymezené zákonem o sociálních službách:

7. SITUACE ROMŮ V OBLASTI ZDRAVÍ

- *Popis zdravotní situace Romů, zejména těch sociálně vyloučených; identifikace zásadních faktorů, které ji ovlivňují a zhodnocení přístupu Romů ke zdravotní péči, identifikace bariér, které jej komplikují.*

nejčastější řešené problémy ZSP v sociálně vyloučených lokalitách:

- **začlenění do systému sociální péče:** vyřizování příspěvku na péči a invalidních důchodů; dávky a výhody pro osoby se zdravotním postižením – dlouhé čekací doby, než se žádost vyřídí; klientům často chybí potřebná doba pojištění – 38 % zakázek
- **zdravotní pojištění:** dluhy na pojištění, změna zdravotní pojišťovny, chybějící karty pojištěnců – 35 % zakázek
- **registrace u lékaře; zanedbání prevence; léčení nemoci; zanedbání akutního stavu** – 16 % zakázek

nejhůře řešitelné problémy:

obezita: složitá spolupráce s klienty při řešení obezity, je pro ně obtížné dodržovat dietní režim

registrace u lékaře: nedostatek praktických i odborných lékařů v lokalitách; většina lékařů z kapacitních důvodů nepřijímá nové pacienty nebo nemá smlouvu s danou pojišťovnou (např. ZP Média)

zdravotní pojišťovny:

- neuvážené přeregistrace k nereseriovým ZP (ZP Média od podzimu 2009) vedoucí k potížím s registrací klientů u lékařů, jak praktických, tak odborných
- dluhy na zdravotním pojištění: ve chvíli, kdy klienti začínají problém řešit, už dluhy dosahují značné výše a nereálnost splacení dluhu pak snižuje motivaci ke splacení

příčiny problémů

Kromě **a) institucionálních bariér** ve využívání systému zdravotní péče a sociální péče spojené se zdravotním postižením (problémy s registrací, nedostatek informací, finančních prostředků, špatná fyzická dostupnost), se samozřejmě vyskytují i problémy, jejichž podstatou jsou **b) individuální postoje a návyky** cílové skupiny, zejména **zanedbaná prevence (typicky gynekologie, stomatologie), léčba nemoci, životní styl** apod. Z hlediska diagnózy příčin se na základě zkušeností, které máme díky několikaletému působení v terénu v této oblasti, domníváme, že se na tomto stavu významně podílí sociální a prostorová izolace cílové skupiny od společenského mainstreamu. Naprosto chybí referenční skupiny pocházející z jiných sociálních (tzn. ekonomických, profesních, vzdělanostních) skupin, které by cílovou skupinu konfrontovaly s jinými životními strategiemi, úrovněmi a styly. Zatím pokračující trend vzniku vyloučených lokalit tuto situaci logicky konzervuje, ne-li prohlubuje. Svou roli zároveň sehrává i místo, které mezi životními potřebami péče o vlastní zdraví v této skupině zastává, vzhledem k tomu, že často nejsou zajištěny potřeby základní (obživa, jistota domova apod.).

- *Případy protiprávního jednání zdravotnických pracovníků vůči Romům (např. výskyt nových případů sterilizací romských žen či jiných kauz).*

ZSP se nesečkala s případy prokazatelně protiprávního jednání, nicméně časté jsou případy jednání ze strany lékařů, které vyvolává podezření z diskriminace na etnickém principu. Nejčastěji jde o odmítnutí registrovat klienty s odůvodněním naplněné kapacity, což však nelze prokázat. Lékaři často argumentují špatnými zkušenostmi z minulých let (nespolehlivost

pacientů, problémy s přeregistracemi, kartami pojištěnce a placením poplatků), které jsou automaticky aplikovány na další jednotlivce či rodiny, kteří bydlí ve stejné lokalitě apod.

Od roku 2009 také přetrvávají problémy s manipulativním jednáním některých zdravotních pojišťoven (podávání zkreslených a nepravdivých informací; záměrné průtahy při vyřizování přeregistrací a korespondence atd.). Jako efektivní se v těchto případech jeví přítomnost ZSP při jednání klientů s pracovníky, jádro problému ovšem neřeší.

- *Dostupnost a efektivita specifických programů zaměřených na zlepšení zdravotní situace Romů v kraji a jejich poskytovatelé (např. existence programu zdravotně sociálních pomocníků a jejich počet v kraji; jiné osvětové aktivity; právní servis pro oběti protiprávního jednání ze strany zdravotnických zařízení; existence vzdělávacích programů pro zdravotníky a sociální pracovníky zaměřených na téma Romové a zdraví).*

Dostupnost programu zdravotně sociální pomoc

Poskytovatel	Počet zdravotně sociálních pomocníků	Působnost (lokality, kde působí)
DRROM, romské středisko	1	Prachatice, Volary

Lokality pokryté službou	
obec	ulice / část obce
Prachatice	Dlouhá, Lázeňská, Krumlovská, Křišťanova, nám. přátelství, Ostrov, Poštovní, Solní
Volary	5. května, Česká, K. V. Raise, Sídliště míru, Tolarova

Z informací z terénu je zároveň patrné, že by v rámci Jihočeského kraje bylo účelné počet ZSP navýšit. V současné době máme informace o potřebě ZSP v Jindřichově Hradci a ve Vimperku. Vzhledem ke stávajícímu rozpočtu služby však navýšení počtu pracovníků pro rok 2011 není reálné.

V roce 2010 bylo v Jihočeském kraji pokryto terénním programem Zdravotně sociální pomoc celkem **43 osob**, se kterými bylo řešeno celkem **89 zakázek** prostřednictvím **578 intervencí**, z nichž zásadní podíl (65 %) představovalo **poradenství**. V textu i přílohách vycházíme ze statistik, obsahujících údaje za období **11 měsíců** (únor až prosinec 2010) z důvodu lednového přerušování financování služby.

ZSP byla v řešení **zakázek** svých klientů výrazně **úspěšná**, naplněné zakázky představují na všech již *ukončených* zakázkách **73 %** (tzn., že v 73 % se podařilo dosáhnout cíle, který si klient společně se ZSP během spolupráce stanovili).

8. SITUACE ROMŮ V OBLASTI BEZPEČNOSTI

8.1 Extremismus

- *Zhodnocení kvality soužití a vztahů obyvatel k romským spoluobčanům (etnické klima, postoj obyvatel k aktivitám extremistů).*

OOK SKPV KŘP Jčk a Policie ČR jako celek není kompetentní k hodnocení postojů veřejnosti, relevantní data nejsou PČR k dispozici.

- *Výskyt rasově motivované trestné činnosti a pravicového extremismu na území kraje (např. útoky na Romy fyzicky či prostřednictvím médií, internetu; pochody a další protiromské veřejné akce extremistů).*

V roce 2010 z trestné činnosti vůči romské menšině bylo počátkem roku zaznamenáno jednání vzájemně se napadajících skupin příslušníků majority i minority v Milevsku, okr. Písek. Tato jednání byla posouzena jako spáchání pokračujícího přečinu výtržnictví dle § 358, odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb. v souběhu s pokračujícím přečinem násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci podle § 352, odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., a ukončena v roce 2010 trestními příkazy. Dále v Č. Budějovicích došlo k verbálnímu útoku šesti osob na dvojici Romů (odevzdáno k projednání přestupku proti občanskému soužití dle § 49/1c) zák. č. 200/1990 Sb.). V říjnu 2010 bylo v Písku zahájeno trestní stíhání skupiny osob pro ublížení na zdraví podle § 146/1 tr. zákoníku, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352/2 tr. zákoníku, nebezpečné vyhrožování podle § 353/1 tr. zákoníku a výtržnictví podle § 358/1 tr. zákoníku (dosud neukončeno).

- *Činnost Policie ČR a realizace programů zaměřených na boj proti extremistům, tvorba a implementace cílených strategií na lokální úrovni, zhodnocení jejich dopadů na každodenní život Romů.*

V roce 2009 byla Vládou ČR přijata Strategie boje proti extremismu, která je dále rozpracována v Koncepti boje proti extremismu. V rámci KŘP Jčk byla v r. 2009 zřízena pracovní skupina pro boj s extremismem, jejíž činnost je upravena rozkazem Ř KŘP Jčk. Pracovní skupina KŘP se specializuje na preventivní akce vůči extremistickým aktivitám, na jejich vyhledávání a další postup v trestním řízení.

Za SKPV KŘP Jčk byla v roce 2010 nadále vyvíjena v rámci řešení kriminality ve spolupráci s činností pracovní skupiny styčného důstojníka preventivní činnost (realizované projekty u jednotlivých územních odborů, např. projekt Stavění mostů ve Strakonících, Podané ruce v Táboře – cílovou skupinou jsou žáci základních škol, provádění přednáškové činnosti se zaměřením na multikulturní výchovu a extremismus pro základní i střední školy apod.). Bývalí členové pracovní skupiny styčného důstojníka se podle potřeby nadále účastní jednání orgánů státní správy i samosprávy (komunitní plánování apod.), spolupracují s neziskovými organizacemi apod. (viz. dohoda o partnerství uzavřená mezi KŘP Jčk a KoCeRo o.p.s Český Krumlov).

8.2. Kriminalita a další rizikové formy chování spojené se životem v sociálně vyloučeném prostředí

- *Přehled o struktuře a vývoji kriminality na území sociálně vyloučených romských lokalit.*

Žádný přehled o struktuře a vývoji kriminality, který by měl být zaměřen na sociálně vyloučené romské lokality, se u Policie ČR neeviduje. Statistické přehledy kriminality jsou zveřejněny na internetových stránkách Policie ČR (www.policie.cz), kde je analýza stavu a vývojových trendů kriminality v ČR k 31. 12. 2010.

- *Působení Policie ČR při řešení kriminality a dalších rizikových forem chování, její spolupráce s ostatními subjekty na lokální úrovni (např. činnost pracovních skupin, uzavírání koordinačních dohod, zapojení policie do tvorby strategických dokumentů zaměřených na prevenci rizikových forem chování a dostupnost programů k jejich řešení), zhodnocení vlivu realizovaných postupů na každodenní život Romů.*

Dne 15. října 2007 schválila vláda prostřednictvím usnesení Strategii prevence kriminality na léta 2008 – 2011. Na základě tohoto usnesení pak byli o strategii vyrozuměni hejtmani jednotlivých krajů v rámci České republiky, primátor hlavního města Prahy, primátoři statutárních měst a v neposlední řadě starostové obcí s rozšířenou působností.

Stejně jako v ostatních krajích tak i v Jihočeském byla vytvořena koncepce prevence kriminality Jihočeského kraje na období 2009 – 2011.

Hlavním úkolem Policie České republiky na poli ochrany veřejného pořádku je ochrana osob a majetku, odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů a přestupků. Pro orgány územní samosprávy je Policie České republiky hlavním partnerem při zpracovávání analýz trestné činnosti a formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů. Policie České republiky se přímo podílí na tvorbě koncepce prevence kriminality, a to včetně stanovení priorit, kterými je potřeba se na místní úrovni zabývat. Zástupci Policie České republiky jsou stálými členy pracovních skupin a výběrových komisí. Policie České republiky může být také realizátorem nebo partnerem konkrétního preventivního projektu.

Ustanovením zákona o obcích je dána spolupráce obcí a Policie České republiky, podle tohoto dokumentu může starosta obce požadovat pomoc při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

V Jihočeském kraji je též zřízena pracovní skupina pro prevenci kriminality, jejímž členem je zástupce Policie České republiky, pracovník Preventivně informačního oddělení Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje (por. Bc. Lenka Holická), který na setkání dochází, dle plánu. V nejbližší době bude členem pracovní skupiny též někdo z funkcionářů krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. V roce 2009 byly v rámci Jihočeského kraje uzavřeny koordinační dohody mezi obcemi a jednotlivými obvodními oddělení policie České republiky, a to v každém územním odboru spadajícím do Jihočeského kraje. Jedním z pilířů této dohody je i spolupráce na poli prevence kriminality s důrazem na spolupráci s veřejností. Za každý územní odbor se jednání bezpečnostních rad účastní pověření zástupci Policie ČR. Ke dni 31. 12. 2010 bylo uzavřeno celkem 498 koordinačních dohod.

Rok 2011 je rokem „zabezpečení vozidel“ a tak i v Jihočeském kraji se bude největší důraz klást na tuto majetkovou kriminalitu. Zástupci krajského ředitelství policie Jihočeského kraje však nadále dodržují koncepci prevence kriminality Jihočeského kraje. Prevence je nedílnou součástí práce každého policisty, tudíž i v letošním roce proběhne na území Jihočeského kraje několik preventivních akcí a poběží jako každoročně preventivní projekty ať už celorepublikové, krajské či jen na některých územních odborech policie.

Příklady preventivních akcí za rok 2010 : dopravně bezpečnostní, celorepublikový projekt „Zebra se za Tebe nerozhledne“, prevence na železničních tratích v územních odborech Tábor, Písek a Strakonice projekt „Nebezpečná místa“ (Život nebo o pár kroků kratší cesta), prevence krádeží vozidel a věcí z nich před nákupními centry „Chraň si svůj majetek“ a celorepublikový projekt týkající se prevence páchání trestných činů na seniorech „Senioři sobě“.

Obce s koncepcí kriminality na místní úrovni: České Budějovice, Písek, Tábor. Svou koncepci má zpracovanou i Jihočeský kraj.

- *Spolupráce krajských koordinátorů pro romské záležitosti se styčným důstojníkem pro menšiny, přehled aktivit realizovaných ve vzájemné spolupráci v roce 2010.*

V průběhu 1. čtvrtletí 2010 došlo v činnosti pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny k zásadnímu přelomu, kdy na základě interních policejních pokynů a rozkazů bylo rozhodnuto o přechodu problematiky do gesce odboru služby pořádkové policie KŘP Jčk. V průběhu roku 2010 došlo v činnosti pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny k převzetí agendy od členů dřívější pracovní skupiny, došlo k navázání řady nových osobních kontaktů se zástupci státních správ a samospráv, neziskových a nevládních organizací

a dalších subjektů. Od měsíce března 2010 je styčným důstojníkem pro menšiny za KŘP Jčk kpt. Bc. Pavla Tůmová a dalším kompetentními osobami v této problematice jsou jednotliví členové pracovní skupiny působící v rámci celého Jihočeského kraje.

Spolupráce s koordinátory z jednotlivých městských úřadů a styčným důstojníkem, respektive s členy pracovní skupiny byla navázána v průběhu roku s Mgr. Bohumilou Vančurovou, CSc., a Bc. Romanem Slivkou (Krajský úřad České Budějovice), s Mgr. Davidem Kostohryzem (Magistrát města České Budějovice), s Ing. Jiřím Čermákem (Městský úřad Český Krumlov), s Bc. Zuzanou Bláhovou (Městský úřad Vimperk), s Věrou Hlavínovou (Městský úřad Písek), S Janou Vítkovou, DiS. (Městský úřad Milevsko), s Mgr. Sylvíí Kováčovou a Terezou Mindlovou (Městský úřad Tábor). Spolupráce a aktivity byly směřovány k seznámení se vzájemnou problematikou, představení činnosti pracovní skupiny pro menšiny KŘP Jčk a informování o vyskytujících se problémech. V roce 2010 se Mgr. Bohumila Vančurová, CSc., Bc. Roman Slivka a Mgr. David Kostohryz zúčastnili multidisciplinárního setkání pracovní skupiny pořádaného KŘP Jčk.

- *Dostupnost programu asistence pro jednání s policií a dalšími úřady (bývalých policejních asistentů).*

Asistence je jedna z metod sociální práce, kterou vykonávají sociální pracovníci (pracovníci v sociálních službách) či další odborní pracovníci. Poskytovatelem služby může být obec nebo nevládní organizace. Styčnému důstojníkovu pro menšiny KŘP Jčk není známo, že by v jihočeském kraji existoval jakýkoliv poskytovatel této metody a program asistence pro jednání s policií a dalšími úřady byl realizován.

Počet asistentů pro jednání s policií a dalšími úřady: 4

Působnost (lokality, kde působí): Č. Budějovice, Čtyři Dvory, Český Krumlov, Větrní, Vodňany.

- *Dostupnost programu romský mentor.*

V souvislosti s činností pracovní skupiny pro menšiny byla navázána spolupráce se Sdružením pro probaci a mediaci v justici, o.p.s., které je poskytovatelem programu romský mentor. V rámci Jihočeského kraje, dle dosavadních informací, je vyškolen 11 mentorů, přičemž aktivní spolupráce byla navázána s Bc. Romanem Slivkou (České Budějovice), s Janem Horváthem (České Budějovice), Imrichem Filem (Jindřichův Hradec), Romanem Ferencem (Větrní) a Matějem Šarközim (Písek).

Počet romských mentorů: 11. Působnost: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Tábor, Písek, Větrní, České Velenice. **Poskytovatel: SPJ, o.s. Praha**

- *Zapojení krajského koordinátora do oblasti prevence kriminality a vzniku rizikových forem chování (např. při tvorbě strategií prevence kriminality, účast v pracovních skupinách zaměřených na tuto).*

V oblasti prevence kriminality je za KŘP Jčk kompetentní jednat por. Bc. Lenka Holická, komisař preventivně informačního oddělení KŘP Jčk, která se účastní jednotlivých jednání. V rámci jednotlivých územních odborů KŘP Jčk je účast zástupců Policie ČR v těchto pracovních skupinách nastavena různě (např. dle konkrétní koordinační dohody).

- *Role krajského koordinátora při řešení problému užívání drog ze strany romských uživatelů, zhodnocení spolupráce s krajským protidrogovým koordinátorem.*

Výměna informací a zároveň vzájemná spolupráce romského koordinátora a protidrogového koordinátora je zjednodušená tím, že v zaměstnání pracujeme jako kolegové, a zároveň protidrogový koordinátor je vedoucí oddělení sociální prevence a humanitních činností.

- *Zhodnocení dostupnosti vhodných programů primární, sekundární a terciární prevence pro uživatele návykových látek z vyloučených romských lokalit.*

Policie ČR působí v oblasti primární prevence, kdy jsou prováděny cílené semináře a přednášky zejména na základních školách (rasismus, xenofobie). Tato prevence opět přísluší hlavně Preventivně informačnímu oddělení KŘP Jčk a v návaznosti Preventivně informačním skupinám při jednotlivých územních odborech. Preventivní program „Policista je můj kamarád“ probíhá ve spolupráci s Diecézní charitou České Budějovice, jehož smyslem je docházet do domu, který je obydlen převážně romskými dětmi, a zábavnou, ale naučnou formou prezentovat policejní činnosti.

8.3 Migrace Romů a jejich odchod do zahraničí

- *Migrace Romů v rámci kraje, její příčiny a důsledky.*

V roce 2010 nebyl zaznamenán větší odchod Romů do zahraničí jako v minulých letech, nejčastěji Romové odcházeli do Anglie, Belgie a dalších evropských vyspělých států. Další informace o migraci Romů do zahraničí, podávání žádostí o azyl, návrat zpět do ČR a identifikace základních bariér, kterým čelí, není policii znám.

- *Migrace Romů do zahraničí a podávání žádostí o politický azyl (existence problému v kraji; státy, kam nejčastěji Romové emigrují a příčiny jejich odchodu).*

Odchod Romů do západních zemí je z pohledů samotných Romů jedinou možností zlepšení života svých dětí, rodin, zbavení se strachu o děti, u některých se jedná o přímou diskriminaci. Stát by měl učinit opatření, aby se Romové cítili ve své vlasti bezpečně, zabezpečovat pro ně programy zaměstnanosti. Samotní Romové se musí naučit řešit své problémy vlastním přičiněním, nečekat, že je vyřeší někdo za ně. Největším problémem je změnit v myšlení Romů potřebu a význam vzdělání. Nejčastějšími státy, kam Romové migrují, jsou Velká Británie, Kanada, Belgie, tedy vyspělé země Evropy a světa.

- *Návrat Romů ze zahraničí a popis situace těch, kteří se vrátili zpět do ČR, identifikace základních bariér, kterým čelí (orientační odhad jejich počtu, zhodnocení do jaké míry se jim podařilo integrovat zpět do české společnosti; postoj místní samosprávy k této cílové skupině, její ochota k podpoře).*

Dalším problémem jsou Romové vracějící se z ciziny. Ti před odchodem prodají veškerý svůj majetek a po návratu jsou nuceni bydlet u příbuzných v malých a hygienicky závadných bytech. Touto migrací jsou nejhůře postiženy lokality: Volary, Vimperk, Větřní, České Budějovice, Písek. Každým rokem Romové v kraji odcházejí a vracejí se zpátky do vlasti a může se to týkat cca 100 - 200 osob. Ti, kteří jdou za prací, si zajistí bydlení různými způsoby, jako je pronájem, povolí rodinným příslušníkům bydlet v jejich bytech s tím, že budou platit nájemné a služby, nebo si je hradí sami ze svých úspor. Ti, kteří byt prodají, nebo nenahlásí obci odchod, mají smůlu v tom, že obec udělá kroky, které znamenají pro Romy ztrátu bydlení (z důvodů neplacení a neužívání obecního bytu).

9. ROZVOJ ROMSKÉ KULTURY A JAZYKA

- *Zhodnocení míry podpory romské kultury a jazyka na úrovni kraje a obcí (zda je vůle podporovat romskou kulturu a jazyk nebo se jedná o opomíjené téma), iniciátoři rozvoje romské kultury a jazyka (např. NNO či místní samospráva, vzdělávací instituce).*

Tabulka: Přehled uskutečněných romských kulturních akcí

Kraj	Výše dotační podpory ze strany kraje	Přehled realizovaných aktivit v roce 2010
JK	20000	Salesiánské středisko dětí a mlád. – Den Romů
	60000 – MK ČR	Kerekate – os. Slunovrat Tábor
	100000 – MK ČR, JK město ČK	Cihelna – CPDM, o.p.s. ČK
	Vlastní zdroje rodina Bílý (70000)	Romský festival 2010 Český Krumlov

- *Činnost vzdělávacích a jiných institucí v oblasti podpory a rozvoje romské kultury (např. dostupnost výuky romského jazyka, realizované výzkumy v oblasti romské kultury a jazyka v regionu, dostupnost výuky oboru romistika v kraji).*

Není nám známo.

10. ZÁVĚRY A HLAVNÍ DOPORUČENÍ KE ZLEPŠOVÁNÍ SITUACE ROMSKÉ MENŠINY V KRAJI

- *Okruhy nejzávažnějších problémů Romů, které by měly být v roce 2011 prioritně řešeny.*

Nejzávažnějším problémem, který by se měl prioritně řešit, je zaměstnanost Romů. Postupem času zjišťujeme velkou mezeru v zaměstnanosti, od toho se pak odvíjí další problémy Romů v celém kraji. Nedostatek finančních prostředků vede Romy do zoufalství, zadluženosti, páchaní trestných činů. Dalším problémům je samotné bydlení. Obce přestaly přidělovat sociálně potřebným i malometrážní byty, na to romské rodiny reagují tak, že vznikající mladé rodiny žijí pospolu s rodiči a dalšími příbuznými v jedné domácnosti. Od toho se odvíjí problémy s placením nájemného, nedodržováním domovního řádu, vzájemným soužitím, se soudy a další. Dalším odvětvím, se kterým by se mělo prioritně pracovat, je vzdělávání dětí a mládeže. Romští rodiče z nedostatku financí nepošílají své děti do škol, učilišť a tím jim zavírají cestu za lepším životem. Od vzdělávání se odvíjí lepší dostupnost zaměstnání, služeb i lepší životní podmínky. Měli bychom také vynaložit úsilí na informování veřejnosti. Klíčové ovšem je zlepšit komunikaci s Romy, neboť jestliže se nebudou ochotni programů účastnit a posílat děti do škol, programy nemohou být nikdy úspěšné. Romští poradci, asistenti a terénní pracovníci by mohli Romům vysvětlit, jak se jim stát snaží pomoci zvrátit po generace trvající diskriminaci.

Nástroje pro motivaci a stimulaci poptávky po takových programech lze vytvořit především v oblasti sociální a bytové politiky:

- a) Vždy musí být výhodnější pracovat nebo se připravovat na zaměstnání, než žít jen ze sociálních dávek;
- b) Hlavním cílem programů podpory zaměstnanosti musí být vznik dlouhodobých pracovních vztahů;
- c) Programy vzdělávání a rekvalifikace musí odpovídat struktuře poptávky na trhu pracovních sil;
- d) Krátkodobá (sezónní) a obecně prospěšná práce by měla být zaměřena zejména na získání a udržování základních pracovních a sociálních návyků;

e) Ochota pracovat a přijmout nabízenou práci musí být podmínkou pro výplatu dávek státní sociální podpory. Osobám, které práci odmítnou, může být přiznána pouze podpora na úrovni existenčního minima;

f) Výše dávek státní sociální podpory by měla mít nejen represivní, ale i motivační charakter, a to tam, kde vznikne zájem o růst pracovních dovedností a o vyšší stupeň vzdělání dětí;

g) Nekompromisně musí být vyžadováno plnění povinností souvisejících se školní docházkou a se vzděláváním dětí rodin, které žijí ve vyloučených lokalitách.

- *Postřehy a náměty pro systémové změny na národní úrovni.*

Cílem by mělo být, aby města a obce byly ekonomicky tlačeny do komplexních řešení: tzn. obec, která bude chtít postavit sociální byty, musí předložit i plán na vzdělávání či zvýšení zaměstnanosti. Komplexní řešení romské problematiky by vedlo ke zlepšení životní úrovně marginalizovaných romských skupin i ke snížení napětí ve společnosti. Mělo by také pozitivní ekonomické dopady v důsledku jejich zapojení se do pracovního procesu. Sociálně vyloučené komunity se musí na řešení své situace aktivně podílet. Pouhá nabídka programů sociální inkluze v rámci fundovaně zpracovaných projektů sama o sobě nestačí. Je třeba, aby po nich byla také poptávka mezi sociálně vyloučenými lidmi. Politika sociálního začleňování musí motivovat sociálně vyloučené k hledání východiska z jejich situace a stimulovat tak jejich poptávku po službách, které programy sociální inkluze nabízejí. Úspěch může přinést pouze individuální pomoc poskytovaná těm, kdo o ni stojí na základě dohody o právech a povinnostech příjemců i poskytovatelů.

- Sledovat a analyzovat situaci romských komunit v regionu a to v oblasti zaměstnanosti, bydlení, školství, diskriminace, sociální, společenského a kulturního života;
- Koordinovat činnost romských poradců, terénních sociálních pracovníků obcí s rozšířenou působností a romských pedagogických pracovníků na školách (ve spolupráci s odborem školství Jihočeského kraje);
- Podporovat terénní sociální práci ve vyloučených romských lokalitách v rámci regionu
- Zlepšovat profesionální úroveň romských organizací v regionu;
- Aktivně spolupracovat s městskými i obecními samosprávami, orgány st. správy při řešení problémů příslušníků romských komunit;
- Spolupracovat s romskými i neromskými státními i nevládními organizacemi při řešení romské problematiky.

Zpracoval Bc. Roman Slivka